

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIYELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

FIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok-, tanítók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egész évre 6 K. Tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér-cm.-ként 6 fillér-többszöri közlésnél 4 fillérért közöltenek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések, postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. Hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

A szabadság.

Soha sem volt nálunk nagyobb alkalmunk a szabadságról s annak lényegéről gondolkodni, mint most a Kossuth-ünnepélyek után. A légkört és a kedélyeket em razzák harci riadók, csatakiáltások, esettek jajjai, fújó paripák csatangolása, nyák és gyermekek sikoltásai s a szerető szívek kétségbeesése

Minden csendes. Minden nyugodt.

Rákóczi, Mikes, Zrinyi, Frangepán, Martinovics, gr. Zsigrai, Kazinczy, Kossuth, Damjanics, Bem, Zejkfalvi Zeyk és a többi már régen találkoztak s közös egyetértéssel átengedték egy titkos éj csöndjében az önmenedéknek a vezetést, hogy járjon már saját lábán, saját esze szerint ott, ahol ők eget-földet rázó viharok közepén állottak véres fővel: Hazám!... Hazám!... mint Petőfi a hid karjára dőlve.

Minden csendes. Még a falevél sem rezdül, mint a lanyha eső szemzésekor, mely a földbe hintett magvakat édesgeti gyors kikelésre, a mihez milliók reménye tűzödik.

Eljött az ideje a szabadság lényegéről, mi voltáról való komoly gondolkodásnak, a mi éppen olyan nagy feladat, mint a halált-szóró ágyukkal szembe ro-

hanni. Komoly utángondolás nélkül a csatarohamok s azok áldozatai hiába valók voltak.

A többség véleménye az, hogy nálunk a szabadság és egyenlőség csak az írott törvények egy részének betűiben él, de nincs megtestesülve és nem mozog semmi tekintetben. Az egyének legnagyobb része saját vad szenvedélyeinek és hiu ábrándjának valóságos rabja. A gyermekek a szülőknek s a tanítványok a tanítóknak rendelkeznek, mert ezek sem képesek még önmagukat is rendbentartani. A szertelen fényezés behunyt szemekkel és bedugult fülekkel rohan a megsemmisülés verne felé.

A közélet terén sincs a szabadságnak megfelelő állapot.

A szabadság fogalmától és lényétől elválaszthatatlan a munka, a rend, pontosság, lelkiismeretesség, ellenőrzés és megbízhatóság. Itt nem a zsarnoki hatalomtól való félelem kell hogy emezek megtartására szorítsa a közélet bármely pontján működő embert, hanem annak élénk tudata, hogy egy szabad nép ruházta rá itt többkevesebb időre az ő tulajdonát képező s eredetiben őt illető intézkedési hatalmát. Ez a nép pedig méltán elvárja minden közszolgálati embertől, hogy a reá ruházott bizalommal és hatalommal vissza ne éljen

sem az ő, sem az általános közjó hátrányára. Ez a jogtulajdonos nép pedig 100—1000— és millió szemmel nézi és kíséri figyelemmel mindennap, hogy ki mit csinál és hogyan viselkedik, mert joga van hozzá s ez a jog senki másé, hanem első sorban az övé. Szabad, alkotmányos országban a népfelség áll a közügyek élén. Az ő tulajdona alapján minden jog és hatalom. Az alkotmányos király a megzemélyesítő.

Tévednek azok, a kik ellenkezőleg gondolkoznak.

Szabad országban tehát nemcsak az lehet a közszolgálati embernek a célja, hogy az adózó nép pénzéből huzott fizetést a maga részére megtartsa, hanem főleg az, hogy az egyéni és a közjót előmozdítsa. Itt nem lehet az a cél, a mi zsarnoki államban a közszolgálati emberek nagy részét uralja, hogy rendszert buktasson s az ellen általános gyűlöletet teremtsen akár öntudatosan, akár a nélkül. A kinek ilyen célja van, az árulója a szabadságnak s méltó az ítéletre és kenyérvesztésre.

Igy fogva fel a dolgot, nem lehet eléggé kárhóztatni a községi és birtokosági vezető embereken elkezdve végig fel az olyanokat, a kik hűtelenek a rájuk bízottakban s önérdelkeiknek alárendelik al-

„SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCZÁJA.

Titkári jelentés a székelyudvarhelyi tanári kör 1901|2. évi működéséről.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.) (Folyt.)

Azon voltunk a közelmúltban, hogy a szabad lyceum fontos intézményét, a melyet már 2 évvel ezelőtt is igyekeztünk kísérletképpen meghonosítani, de a mely kísérlet akkor még nem vált be, ez évben is felvegyük munkaprogramunkba, még pedig úgy, hogy más társadalmi körök bevonásával azt szélesebb alapra fektessük, annak mélyebb medret ássunk és iránta nagyobb érdeklődést ébresszünk.

Hogy ez megtörténhessék, a tanári kör a múlt évi nov. 23-án tartott alakuló ülés határozatából kifolyólag szűkebb bizottságot küldött ki azzal a megbízással, igyekezzék az itteni intelligentia szélesebb rétegeiben az ügy érdekében hathatósabb propagandát csinálni, igyekezzék a különböző hivatalbeli brancheok képviselőinek körében az egyes erőket a közreműködésre megnyerni, hogy illetően módon a felolvasási ciklus az egyes tudományágak felölelése alapján annál gazdagabbá, tanulásosabbá, élvezetesebbé és változatosabbá tétessék. A bizottság, melynek tagjai dr Solymossy Lajos, Soó Gáspár, Tamás Albert, Fejes Áron, Ravasz Árpád és csekélységem voltak, eljárt kiküldetésében.

Nem tagadhatjuk el, hogy az eszmét mindannyian osztatlan örömmel üdvözölték; életrevaló-

nak, hézagpótlónak, korszerűnek minősítették és erkölcsi támogatásukat, sőt sokan közreműködésüket is helyezték kilatásba és mégis, mikor az eszme a megvalósulás stádiumába lépett, mikor a f. évi január hó 19-ik napján az ez ügyi bizalmas konferenciát megtartottuk, hogy a módozatokat megbeszélhessük, csak 3—4-en jelentek meg az iskolákon kívül álló egyének sorából, annak a jelétül, hogy bizony kevés az érdeklődés a korszerűség aributumaival felruházott eszme iránt. Ez ülés kimondotta, hogy a szabad lyceumi előadásokat maga a tanári kör firmája alatt rendezzi, mert nem véli még célszerűnek egy ily előadásokat rendező társaság létesítését.

A baj nem abban rejlik, mintha nem akadtak volna olyanok, a kik tényleg activ részüket vették ki a mozgalomból, de az eszme állandósítása iránt táplált remény vermesnek bizonyult, afféle lidérczfény volt az, a mely ideig-óráig kecsgetett és csalogatott s a végén a közönyösség posványában sülyed el.

A felolvasások korántsem örvendtek oly nagy látogatottságnak, a mint azt a megindított actio után várni lehetett volna, sőt az utolsót le kellett venni a napirendről a közönség teljes részvétlensége miatt. Sokan távollétükkel tündököltek, olyanok, a kik társadalmi positiójuknál fogva mintegy hivatta vannak, hogy minden eszmei áramlatnak a vezetői legyenek, hogy a szellemi életnek irányt adjanak, impulsust kölcsönözzenek és nagyobb pezsgést, frissebb lüktetést hozzanak annak érverésébe.

Kutatva azon okok után, a melyek a közérdeklődésnek ezen hiányát, a közömbösségnek ezen jeleit magyarázni alkalmasak, a feltevésnek tág

kapu nyílik. Talán rosszul volt megválasztva az időpont, helytelenül az eszközök; talán nem tetstett az, hogy a tanári kör aegise alatt kereste az eszme a megvalósítás módját és hogy talán annak a gyanúsításnak is engedett tért, mintha mi monopolizálni akarnók a tudomány népszerűsítésének érdemét; talán más cézégér kellett volna és az, hogy mások indítsák meg az iniciatívát: elég az ahhoz, hogy meggyőződésünk szerint még nem ütött ezen intézmény életbeléptetésének és főképen állandósításának az órája. Tény az, hogy a szabad lyceum nem ölthetett testet, nem verhetett gyökeret és nem indokolt, hogy megalázkodásunk veszélye nélkül ezt forszirozzuk. Lehetséges, hogy a közönség egyáltalában hiányzanak itt a feltételek és nem kedvező a talaj, vagy várják, hogy más penditse meg az eszmét és nem mi. Nem akar ez harci riadó és támadás lenni a társadalom ellen, hisz nem a harcz, hanem a békés munka a mi elemünk; nem akar ez recriminatio és lamentálás lenni, hisz nem abban áll ambicióink, hogy ily sohajokban tördeljük szét erőnket, hanem abban, hogy a haladás művén mi is dolgozzunk produktív módon, hogy a nemzeti kultúra épületének tető alá hozatalához mi is hordjunk össze egy-egy tégladarabot.

De gyáva hátrálást sem akar ez jelenteni. És nem fenhéjázás részünkről, hanem csak büszke önértetünk s erkölcsi becsünk, jól felfogott reputációink tudatának kifolyása az, ha másfelől azt fogadjuk és valljuk, hogy az esetben, ha a közügy hiv, hogy szolgálatába álljunk, hogy szükség lesz mi reánk, egy perczig sem fogunk késni és kivonakodni; ott leszünk az első táborában, kész-

Szinház.

Keddén, f. hó 21-én nyitotta meg Micsey F. György társulata a 24 előadásra tervezett cyclust, Fényes Samu nagy hírnévre vergődött »Kurucz Réja David« című történelmi színművel. A darab teljesen igazolta azt az elismerést, mellyel a fővárosban úgy a sajtó, mint a közönség fogadta, mert drámai hatásában, korszerűségében és zengzetes, tiszta magyar nyelvvezető, jóval felül helyezte az utóbbi évek drámai termékeit. Az előadás maga kifogástalan volt; úgy az egyes szereplők, mint az összesek mindent elkövettek, hogy e szép drámai alkotást itt is méltó keretben mutassák be; a derék igazgató áldozatkészsége gondoskodott megfelelő díszletekről, korhű jelmezekről, a kitűnő rendezés, mely különösen a csoportjelenetek mozgalmasságában nyilatkozott meg, rég elismert rendezőnk Deréki Antalnak becsületére válik. A női szereplők közül nem mindennapi, zajos sikere volt Rápolthy Katinkának (Ráskayné) a ki szerepét nagy gondal tanulmányozta és ha az erősebb drámai momentumokban, phisikai ereje nem tagadta volna meg a szolgálatot, teljes sikerről számolhatnánk be. Végtelenül kedves és bájos volt Haraszti Miczi Böske szerepében; és naivitása mellett is megleptek azok a meleg hangok, melyekkel a hallgatóság szívéhez férközött. Sz. Kendi Boriska, a kassai bíró önfeláldozó, hű hitvesét, Gerő Ida, az öreg Főjárnét megható, közvetlen módon, tetszés mellett játszották. A férfiak közül Erdős, a czimszerepben és Simon Jenő Gábor lantos szerepében tűntek ki előnyösen. Az előbbi határozott férfiasságával, jellemzetes játékával, a második szép szavallatával érdemelte meg a tapsokat. A többi férfi szereplő alig jut a darabban szóhoz; Deréki Antal két kis szerepében (Esze Tamás és a Páter) is bebizonyította nagy egyénítő képességét; Gulyás, Tábori, Heltai és Szarvasi, kisebb szerepekben is dicséretet nyújtottak.

Szerdán az operette személyzet mutatkozott be a »Boszorkányvár« című régi, de szép zenéjű operettében és a kik ez előadást megnézni elmulasztották, nagy élvezettel fosztották meg magukat, mert ehhez hasonló remek operette előadást ritkán láttunk a mi színpadunkon. A bemutatkozott három énekesnő Solti Vilma (Coralie), Koltai Szeréna (Verus) és G. Székely Renée (Marcsa) egymással versenyezett, úgy hogy nehéz volna meghatározni, melyik játszotta be magát jobban a közönség kegyébe. Heltai Jenő és Szarvasi, nemcsak ügyesen játsztak, de remekül is énekeltek, a mulattatásról Gulyás és Tábori bőven gondoskodtak. Az operette betanításáért, a zenekar erőteljes vezényletéért Szenger karmestert, az igazán kitűnő rendezésért pedig Derékit kell megdicsérnünk.

Csütörtökön »A zsába« című francia bohózat került színpadra, a mely minden frivolitástól menten, csupán a helyzetek komikumával ragadja kaczagásra a hallgatókat; a darab meséjét nehéz volna elmondani, mert tulajdonképeni meséje nincs is; de a kitűnő jelenetek gyors egymásutánja ellenállhatatlan hatást gyakorol. Színeszeink mind jó kedvvel segítették diadalra a darabot. Sz. Kendi Boriska Sumanet nagyon szellemesen és kedvesen játszotta; G. Rápolthy Katinka és Haraszti Miczi kedves két menyecske volt; Gerő Ida pedig egy katonai anyós szerepében ellenállhatatlan komikumával excellált. A férfiak közül Gulyás alakítása vált ki Marcinelle orvos szerepében; természetes, discret és mégis gazdag humorával kaczagtatott; Gabányi (Barisard) kitűnően betanulta szerepét és ha nagyobb gyakorlatra tesz szert jó szalonszínész válhatik belőle. Kisebbszerepekben Tábori és Vigh teljesen kielégítettek, míg Erdős (Lehuchois őrnagy) remek alakításával lepett meg.

Pénteken Hauptmann »Henschel fuvaros« című, hírneves naturalistikus drámája került színpadra, mely megrázó igazságával mélyen megindította, a fájdalom csekély számban egybegyűlt közönséget. Deréki a czimszerepben minden részben átgondolt művészi alakítást nyújtott, a mit tőle különben már megszoktunk. G. Rápolthy Katinka (Hanne) ellenszenves szerepében is feltűnést tudott kelteni. Nagyon jók voltak: Tábori, Gulyás, Erdős, Simon, Heltai és a nők közül még Haraszti Miczi, Szabadosné és Gerő Ida. Az egész előadás mély benyomást tett a közönségre, bár nálunk ez a realiztikus irány még nem tudott egészen gyökeret verni.

Udvarhelyvármegye lótenyésztése a múltban és jelenben.

— A székelyföldi kormánybiztos figyelmébe. —

Közi: Lengyelfalvi báró Orbán Ottó.

VI.

Az oroszhegyi híres lófajta ma már nem létezik; teljesen kipusztult. Kipusztulásának oka abban rejlik, hogy a szabad ménnek használata hatóságilag korlátozva lett, a mennyiben azokat minden évben bizottság elejébe kellett állítani szemlére, a vármegyei ménszemlebizottság rendszeren a méntelep egy tisztje és a vármegye lótenyésztőbizottságának két tagjából állott, mivel az egyes magán székely lótenyésztők és a községi székely ménnek a katonai közegek igényeinek nem feleltek meg és a lótenyésztőbizottság kiküldöttjei nem voltak szakértők, a tenyésztési irányt nem ismerték, minden ménszemle alkalmával a katonai kiküldött véleménye és akarata jutott érvényre, a mi azt eredményezte, hogy Udvarhelyvármegye területén az összes székely lótenyésztők ménjei és a székely községi ménnek (a szabad ménnek) használata hatóságilag el lett tiltva és úgy a magán, valamint a községi ménnek kiválogatása elrendeltetett és tulnyomó részben végrehajtatott. Az így megsemmisített ménnek pótlása végett a vármegye területén állami fedezettő ménállomásokot állítottak fel: Kádicsfalván, Tarcsafalván, később Szentmihályon, Étédén, Bözödön, Székelykeresztúron, Szenterszében, Szentdemeteren, Homoródszentpálon, Vargyason, Felsőfőfalván és Parajdon, de azok alkalmazásával a székely lótenyésztők nem tudtak zöld ágra vergődni; mert a szabadménekhez szokott kanczák a mikor meglátták a ménlovas katonák piros nadrágját és még azonkívül nagy erőszakkal papucsot is huztak a két hátsó labukba, annyira megijedtek és olyan idegesek lettek, hogy a méneket csak nagy nehezen lehetett rájuk bocsátani, azért rendszeren az ilyen fedezettések eredmény nélküliek voltak, de másfelől a népre — a ki az ingyen ménnek használatához volt szokva — a fedezettési díjak fizetése egy ujjal meg nem szokott terhet rótt, azonkívül a sürgős mezei munka idején sok munkaidőt vett el a kanczák hordozása. Látna a nép, hogy anyagi áldozatát és fáradságát siker nem követte, azon hiedelem terjedt el a nép között, hogy az állami ménektől a kancza nem fog csikót, lassankint abba kezdte hagyni a lótenyésztést és így a fedezettő ménállomásokra elhelyezett ménnek nem lettek kellőleg kihasználva; de azon körülmény is elősegítette a nép között az állami ménnek iránt való ellenszenvet, hogy a ménnek elhelyezésénél előre nem tanulmányozták a vidékek kanczaállományának minőségét és a ménnek nem helyeztettek úgy el, hogy azok megfelelték volna a kanczaállományok jellegének és véralkatának, hanem a székely kanczákhoz adtak Nonius, Norfoszi, félvér, angol és más nehéz fajta méneket. Az ilyen keresztezések természetesen nem sikerültek jól, mert a nagy ménekkel keresztezett kicsi kanczák ivadékaik rendszerint ferde testalkatúak és csonthibások lesznek.

Mivel a fedezettő állomásokon a ménnek nem lettek kellőleg kihasználva, az állomásokot egyenként bekezdették vonni, ugyanarra, hogy ma Udvarhelyvármegye területén csak Vargyason, Székelyudvarhelyt, Székelykeresztúron, Szenterszében és most Bözödre lett egy felállítva, a többi állomások mind be lettek szüntetve. Ezen ménállomásokon is anyakancza hiány miatt a ménnek kellőleg nem használtatnak ki.

Iparügyek.

Szám 90—902. iparf. biz. Hirdetmény. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarának 2159. szám alatti értesítése alapján közhírré tételik, hogy a »Debreczeni székelytársaság« és az »Aradi székely otthon« elnöksége, a székelyföldi ipari és házi ipari termékekből f. é. december 15-től január 5-éig terjedő időre karácsoni bazárt rendez ezen kiállítás tárgyainak díjtalan értékesítéséről gondoskodik. A részvétel iránti jelentkezések f. é. november 1-éig a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamaránál bejelentendők, nevezett kamara megkeresésre jelentkezési ívet is ad ki. Iparfejlesztő bizottságunk a legcélszerűbb és e megye területén gyártott székely iparcikkek közül 600 korona értékben vásárlásokat eszközöl a vett tárgyakat a gyártó nevével ellátva, a kiállításra elküldi. Iparfejlesztő bizottság Székelyudvarhelyt, 1902. október 17-én tartott üléséből. Hollaki Arthur, főispán-elnök.

De a köszönet szava illesse e helyen Sán-Lajos köri elnököt is, ki Konrádi doktort megül látva, megkönnyítette részére a gyűlést való megjelenést.

A hosszabb természetű előadásokat követő anymányos tíz percnyi szünet után jelentésközzé indítványok kerültek tárgyalás alá, melyeken szerencsésen tulesve, a gyűlés tagjai özv. Miklósné vendéglőjében gyűltek össze hátsós ebédre.

Ittunk mindenkinek az egészségére, a kiket szerettünk Csoda-e, ha a szeretetből Konrádi doktort juttat a legnagyobb rész, a ki itt is híven tartott mellettünk.

Csak azt éreztük mindannyian, hogy hiányvalaki közülünk. Az, a ki összetartó lelke volt mi körülünk.

A ki a vidéki tanítósnak bálványja volt.

Belle László volt az! Vajjon ki lesz Ő volt a mi apostolunk...! Vajjon ki lesz megint...?!

Czukrász Rózánál.

Irta: Gyerkes Mihály.

(Folyt. és vége).

Nagy sikerrel használható a phonomimika nemzetiségi vidékeken, melynek segítségével a gyermek szókincse, kifejezésbeli ügyessége rövid időn tetemesen gyarapodik s mivel az egyes hangok, illetve szók jelekhez vannak kötve, állandóan megmaradnak és könnyen emlékezetbe idézhetők.

De kiváló sikerrel oktathatók a beteg, gyenge elméjű és fejletlen gyermekek is.

Eredményesebb és könnyebb az ABC tanítása a phonomimikával azért is, mert mindazok az előnyök, miket a hangoztató módszernél felhasználunk, benne foglaltnak s ha figyelembe vesszük még, hogy az egész tanítást meleg közvetlenség, könnyedség, játszóság, általánosan derült hangulat lengi át, mi által tanításunkba életet lehelünk: mindenkinek csak a legmelegebb jóindulatába ajánlhatom a Grosselin-féle phonomimikai módszert.

Általánosságban — röviden összefoglalva — így és ezeket mondotta Czukrász Róza, részleteknél pedig megismertetett az egész tanításmenetét és ez új módszer helyes alkalmazásával.

A magam részéről, miután szerencsém volt úgy az elméleti oldaláról, mint a gyakorlati kivitelenben ezen módszert megismerni, csak a legnagyobb dicsérettel és magasztalással szólhatok. Meglátogattam a főváros egy pár nagyobb iskoláját és a hol bevezették a phonomimikát, szintán elragadtatással beszélnek a sikerről, úgy, hogy semmiért sem térnének vissza a hangoztató módszerhez.

Tanítótársaimnak nyugodt lélekkel és a legmelegebb őszinteséggel ajánlom ezen módszer teljes megismerését, az iskoláikba való bevezetését. A módszeres vezérkönyv, az ehez szükséges fali olvasóablak és ABC a Czukrász Róza szerkesztésében ifj. Nágel Ottónál jelent meg; de beszerezhető a székelyudvarhelyi könyvkereskedésekben is.

Hogy ismereteimet egy igen érdekes és értékes anyaggal bővíthettem, az Udvarhelymegyei Népmvelési Egyletnek mondok ezért hálás köszönetet, mivel 100 korona segítséget volt kegyes nekem kiadásaim fedezésére adományozni; hálámat és őszinte köszönetemet fejezem ki e helyen is Tomesányiné Czukrász Róza öngyűlése azon lelkes, odaadó magyarázatért, melylyel a phonomimikával megismertetni oly szíves volt. Hitem, teljes meggyőződésem, hogy a hány ember megismeri ezen módszert alapjában, teljes egészében, megszereti s követi is azt.

— Tanítógyűlés. Az udvarhelymegyei általános tanító-egylet »Udvarhely járási fiókköre« 1902. november 6-án délelőtt 9 órakor kezdődőleg Székelyudvarhelyen a községi iskolában gyűlést tart, melyre a tanügybarátokat és a rendes tagokat tisztelettel meghívom. Székelyudvarhely, 1902. okt. 24. Az elnökség.

Utmutatás

a ragadós száj- és körömfájás ellen való védekezésre és ezen betegség gyógyítására.

A ragadós száj- és körömfájásból eredő károk rendkívül súlyosan érintik a gazdát, mert nemcsak hogy a beteg állat a betegség alatt lesoványodik, a tejelése csökken és az igavonó állatok munkára nem használhatók, de következménye ezen betegségnek az is, hogy a külső országok azon helyről, a hol ezen betegség föllépett és az ezzel szomszédos községekből, gyakran pedig az egész járásból a hasított körmű állatok bevételét kitiltják, nehogy a betegség hozzájok is bevessék. Azt pedig könnyű elképzelni, hogy ha nem lehet a külső országokba valamely állatfajt kivinni, akkor annak az állatfajnak az ára csökken, a mi pedig még nagyobb kár a gazdának, mint az, ha ökreit 1-2 hétig nem tudja befogni igára, vagy teheneit nem tudja megfejti.

Mi a ragadós száj- és körömfájás? A ragadós száj- és körömfájás, mint a neve is mutatja olyan betegség, mely az egyik szarvasmarháról, juhról, kecskéről, sertésről vagy bivalyról vagyis az ugynevezett hasított körmű beteg állatról a másikra is átragad. De a neve azt is mondja, hogy leggyakrabban a száj- és valamelyik lábán, esetleg mind a 4 lábán a körömök is megbetegednek, vagy csakis a körömök lesznek betegek. Erre a betegségre talán valamennyi ragadós betegség között legjobban ráillik a »ragadós« szó, mert tényleg a Hazánkban ismert ragadós állati betegségek között ez a legragadósabb, úgy hogy a mely istállóba, vagy gulyába, vagy csordába beveszi magát, ott rendszeren az állatok legnagyobb része megbetegszik.

Sok gazda tagadja, hogy a száj- és körömfájás ragadós és azt mondja, hogy azt a mérges harmat, vagy az ugynevezett mézsharmattól kapja meg a szarvasmarha, sertés, juh, kecske, vagy bivaly.

A harmat, mint ilyen egymagában ártalmatlan, mert a földön ez a legtisztább víz, ha tudniuk a levegő is tiszta. A harmat azonban betegséget is foglalhat magában, ha a legelőn vagy tarlón beteg állat legel, vagy jár. Mert tudni kell, hogy a ragadós száj- és körömfájás csirája bent van a ragadós száj és körömfájásban beteg állat nyálában, a szájából vagy a körmei közül kifolyó gennyben, esetleg a tejében is. Ezt az állat elhullatja az istállóban, a legelőn, a tarlón, az uton, az etető vályuban, itató vödörben stb., egyszóval mindazon helyeken, a hol a beteg állat megfordul. Ha azonban az egészséges állat ilyen helyekre kerül, a betegséget az egészséges állat is megkaphatja, mert a legelőn vagy a tarlón levő tüskés növények, szőrös füvek, gabonacsutka stb. fölsejzik a körömágyat vagy a körömök között levő finomabb bőrt és ezek a növények a betegség csiráját úgy beojtják oda, mint az orvos az ő tüjével a kis gyermek bőre alá a himlő csiráját.

Ez az egyik módja annak, hogy az állat a betegséget megszerezze. De ezenkívül lehet sok más módja is. Így el lehet vinni a betegséget egyik helyről a másikra ruhával, csizmával, kézzel, tejjel, takarmánnyal, vakaróval, kefével, istállósőprővel, stb.-vel. De át is lehet ojtani egyik állatról a másikra.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

— **Darányi miniszter nálunk.**

Darányi Ignác dr földmivelésügyi miniszter e hó 29-én (szerdán) délelben fél óra tájban érkezik Marosvásárhelyről Parajdra. Innen ebéd után még a z nap délután kocsin utazik városunkba Székelyudvarhelyre, hova este hat óra után érkezik meg. Itt Hollaky Arthur főispán vendége lesz. Másnap (okt. 30-án) reggel az „Udvarhelyi Vármegyei Gazdasági Egyesület“ küldöttségét d. e. 9 órakor fogadja és délelőtt 11 óra felé már elutazik városunkból kocsin Szentegyháznsoláhfalun át — hol fél órai pihenőt tart — Csikszeredába. A miniszter ezután más tisztelgő küldöttségeket nem fogad,

banketten sem vesz részt. Utazásának egyedüli célja, hogy a székelyföldi gazdasági viszonyokat közvetlen tapasztalatból megismerhesse s e célból a gazdasági tényezőkkel fesztelenül érintkezzék. Kérve nyelzőket meghallgatja és kérelmüket elfogadja.

— **A helybéli jótékony nőegyesület** dr Damokos Andorné elnök elnökle mellett e hó 20-án, az elnöknő vármegyei lakásán választmányi ülést tartott, melyen jelen voltak: Steinburg Ottóné, dr Mezey Ödönne, Kabos Károlyné, özv. Török Pálné, Sándor Mózesné, özv. Ugron Istvánné, Félegyházy Antalné, Betegh Pálné, Homolay Lajosné, Rápolti Domokosné, dr Válcsik Ferenczné, Félegyházy Antal és Damokos Andor dr választmányi tagok. Jegyzett: özv. Doros Györgyné, jegyző. Az elnök megnyitójában mély fájdalommal emlékezett meg Krausz Ernőné választmányi tag elhunytáról és indítványára a választmány részvétét jegyzőkönyvbe iktatták. Az írásban beadott alelnöki, titkári és rendező alelnöki állásokról való lemondásokat megilletődéssel vette tudomásul, miután az illetők többször nyilvánítták, legmelegebb kérésre sem voltak hajlandók lemondásukat visszavonni. Az alelnöki és titkári választásra f. évi rov. 3-ára rendkívüli közgyűlés tartását határozták el, míg a rendező alelnöki tisztet betöltetlen hagyják és hivatáskörét a két alelnökre bizzák. A rendelkezés alatt álló 1374 K 35 fillérből alapszabály szerint 343 koronát tőkésítenek, míg 1031 K 35 fillért segélyezésre fordítanak. Doros Györgyné jegyzőt megbízták, hogy a szegény iskolás gyermekek felruházásáról az eddig gyakorolt módon gondoskodjék. A tavalyi számadás megvizsgálására Homolay Lajosné és Félegyházy Antalt kiküldötték. A filérestélyek helyett ezentul hetenkint egyszerű családis munkastélyeket rendeznek, a melyeknek célja főleg a széttagolt társadalom összehozása lesz. Esetleg havonként hangversenyt, műkedvelői színelőadást vagy teaestélyt rendeznek.

— **Színház és közönség.** Ha szomorúan nem látnók, el sem tudnók képzelni, hogy Székelyudvarhely, a székely anyaváros mily mostoha helye lett a magyar színházaknak. Valóban kitűnő színtársulat, pompás, összevágó, jó előadások, szép és kényelmes fűtött színterem, a színműirodalom jelesebb új termékei, Micsey igazgató messzemenő áldozatkésztsége, a színtársulat magas nivón álló játéka — mind, mind érintetlenül, rideg merevségben hagyták eddig közönségünk legnagyobb részét. Miben keressük az okokat? A megélhetési viszonyok nem rózsásak, de türhetők. A kártya- és koresmaasztaloknak s más helyeknek vendégei — azt mondhatnók — bőven akadnak. Az új teremben is azonban ismét csak a régi, kitartó színházlátogató, szépet és nemeset pártoló közönséget látjuk. Sokan eddig a terem szűk és cselzszerű voltát adták okul annak, hogy színházba nem járnak. Ez most már okul nem szolgálhat. A város központján, minden irányban fő-helyén meg van a szép terem. A toalettek sem lehetnek különbek, az új terem mást nem követel, mint az eddigi szokásban volt rendszert. Városunknak legkisebb számítás szerint is van 5-600 oly előkelő és művelt családja, a melyet a rendes színházban járó közönséghez lehet és kell soroznunk. Három főiskola tanárkara és ifjusága, több tanintézet vezetőségei, kir. törvényszéke és ehhez tartozó bíróságok, két vármegyére szóló pénzügyigazgatósága, vármegye székhelye, rendezett tanácsu város, tisztviselői kara, posta és vasuti állomása, számos kereskedője, iparosa stb. stb. van. Ha esténként csak közönségünknek egynegyede járna is színházba, akkor sem volna, nem lehetne panasza a pártolásra érdemes színtársulatnak. A hónap vége sem lehet ok, mert Micsey mindig a legnagyobb előzékenységgel bocsátja readelkezésre a bérletjegyeket — utólagos fizetés mellett is. A testületek pedig — ha összeállanak — messzemenő kedvezményes árakat élvezhetnek. Ezek után tehát méltán kérhetjük közönségünk lelkes pártolását annál is inkább, mivel résztvevő hiányában — a jól szervezett színtársulat kénytelen lenne városunkat még a bérlet lejártá előtt elhagyni. Semmi szín alatt sem lévén arányban az eddigi pártolás az igazgató nagy áldozataival. Tehát: Menjünk színházba!

— **A jövő hét színházi műsora:** Ma (vasárnap) két előadás lesz. D. u. fél 4 órakor fél helyárral itt először: „Kossuth Lajos“. Este pedig rendezés helyárral: „Az ember tragoediája“.

Hétfőn: „Egy görbe nap“, kitűnő énekes kedden: „A sasok“, legújabb vigjáték. Szombat: „A modell“, új operette. Csütörtökön: „Vadászni jár“, új vigjáték. Pénteken: „Még új operette. Szombaton, halottak napján: „A molnár és gyermeke“, regényes színdarab.

— **Jubiläum.** A helybéli kereskedő kör e hó 19-én fennállásának tizenöt éves fennállását igen szép keretben ünnepelte meg. Diszgyűlés volt a kör helyiségében s lelept Persián János elnök arczképét. Persiánt községi hivta a gyűlésbe, hol Sterba Ödön méltó üdvözölte. Zimny Ferencz pedig a kör történetét vázolta igen érdekes vonásokban. Gyűlés este a Budapest-szálló disztermének előcsobájában mintegy 150 terítékes vacsora volt. Köszöntőket mondtak: Lázár Z. István Persián a ki a kör megalapítóját tette. Bagó Gyula ifjuságát, mint a jövő reményességét; Zimny Ferencz a kereskedő főnököket; Riemer K. táv a vendégeket; Szentpéteri (erzsébetvárosi) év óta itt élő barátait; majd Riemer az iparkör és körök elnökét; Solymossy Endre társasági kör elnöke a hazafias magyar kereskedők, mint a haza nemzetgazdaságának fontos mozdítóit; Bagó a postásokat; Paschek Viktorkör egyik alapítója a jelenlegi vezetőket; Emődy Árpád tanár, a Tisztviselői kör elnöke az egészséges és életet adó közszellemet élte és tett azért poharat. Ezután még sokáig, igen lyesen folyt a mulatozás, melynek csak reggel felé volt vége.

— **Vármegyénk iparfejlesztő bizottsága** mint múlt számunkban már jeleztük — e hó 17-én látogatott ülést tartott Hollaky Arthur főispán elnökle alatt. Az érdekes tárgysorozat megkezdésénél először a közönségi bizottság elnöke, a kereskedelmi ügyi miniszternek 64874-902. sz. leírása, mely szerint a miniszter városunk timár iparkörnek hitel- és termelőszövetkezetét mostani állapotában nem támogathatja. Azon ohajtásának kifejezését, hogy a szövetkezés nyersanyag beszerzésére és a készárak bizományszerű értékesítésére, illetőleg áruelelőleg nyújtására terjesztés ki. Ezen rég vajudó ügynek egyesek okvetelése miatt való késedelmezését a bizottság sajnálattal vette tudásul. A szalmakalap készítésének tökéletesbitése céljából két egyénnek a bizottság költségén Hajdunánásra való kiküldését elhatározták. A feloszlott háziipari szövetkezet tagjainak Szűcs Sándorné szentegyházi oláhfalvi, Sándor Dénesné zetelaki, Imecs Antalné vargyasi, Ráduly Róza lövétei, Adam János és nővérei eszéki, Gál Ilona alsósiménfalvi és Keckes Juszina ravai lakosok egy-egy darabot fogadnak. Az Aradon és Debreczenben folyó iparkörök december 15-től 1903. január 5-ig tartó székelyföldi ipari és háziipari kiállítás alkalmából Fülöp Dezső helybéli agyagiparostól 200 korona s ezenkívül pedig a közhasználatra legalkalmasabb termékek mutatózó, e vármegye területén gyártott termékek 400 korona értékben tárgyakat vásárolnak azokkal a gyártó nevének feltüntetése mellett kiállításokon résztvesz. A tárgyak beszerzését Solymossy Endre tanár, bizotts. tagot bízták meg. Igen helyeseljük a bizottság életrevaló határozatát, melynek célja, hogy ipari készítményeinknek kivitelit piacot teremtsen. A bizottság a bevásárlandó tárgyakat vételáron fogja eladatni s ezáltal annak megfontolására hívja fel az iparosokat, nehogy oly túl magas árakat szabjanak czikkjeiknek, mely a kivittelt és a bizottság nemes czéliját s kertelenségbe sodorja. Végül ifj. Vízahányó István asztalos, valamint Orbán, Nagy és Tamás cipészek kérései nyertek kedvező elintéztést.

— **Halálozás.** Résztvétel vettük a következő gyászjelentést: Alóhírottak a legőszintébb fájdalomtól megtörtén tudatják, hogy a forrón szeretett testvér, drága nagybácsi, jó sógor, kedves rokon és önzellen jó barát ifj. Kovács Domokos nyug. pénztárnok f. évi október hó 23-án este 10 órakor, életének 53.ik évében megszűnt életét. Élete a szenvedések hosszú lánccolatára volt. Nem mes lelke azonban soha sem kelt ki sorsa mostohasága ellen. Megnyugodott az Isteni gondviselés beláthatlan mélységében s jöllehet földi utját tüskéken vezetett át, pályáját rendithetlen hitte futotta meg s fájdalmat nélkül tért meg oda, hol megszűnnek a szenvedések s a hol egy örök élet mosolygó tavaszra nyujt nagy szenvedésieért kárpótlást... Hült tetemét az ev. ref. egyház szentgyűléseinek tartásai szerint f. hó 25-én d. u. fél 3 órakor fogjuk az ev. ref. temetőben örök nyugalomra helyezni. Legyen álma édes, emléke áldott! Kovács Ilona férj. Tamás Károlyné, dr Kovács Gábor, mint testvérei. Tamás Ilonka, István, Kalmán

Gábor, Lajoska, Laczi, Kovács Laczi, Margit, Perzsi, Emma és Kovács Gabi, testvéreinek gyermekei. Tamás Károly, mint örv. dr. Kovács Mórné szül. Szabó Perzsi, Kovács Gáborné szül. Lestyán Janka, Kovács Mórné szül. Székely Laura, mint sógornói. Örv. Ferenczné szül. Mátyus Anna, mint nagybátyja.

— **Kossuth-ünnep főrealiskolánkban.** A székvárosi m. kir. állami főrealiskola „Eötvös-évkönyv” önképzőkörre f. hó 19-én (vasárnap) d. e. 10 órakor, az intézet tornacsarnokában Kossuth Lajos születésének 100 éves évfordulója emlékére sikerült ünnepélyt rendezett a következő programmal: 1. Fohász. Rákosi Viktortól, 2. Megnyitó beszédet mondott Nosz Gusztáv körvezető tanár. Kossuth-hymnus. Papp Zoltántól, énekelte az énekkar. 4. Kossuth Lajos százados ünnepén. Felolvasást tartott Wild Gyula VIII. o. t., ifj. 6. Népdegyveleget adott elő az ifj. zenei részlet Kossuthnak „A haderő megajánlása tárgyában tartott beszédéből”, előadta: Jaeger Mór VII. o. t. 8. Szózat, énekelte az ifjúsági énekkar.

— **A helybeli ev. ref. kollegium 1902. október hó 31-én** mint a reformáció megalapításának emléknapján d. e. 11 órakor az intézet nagyteremben Iskolai Emlékünnepélyt rendez, melyre a t. szülőket és a n. e. közönséget tisztelettel meghívja a ref. kollegium tanárkara. Az ünnepély műsora: 1. Gyülekezet éneke. 2. Imát mond Fejes Áron lelkész-tanár. 3. „Oh kereslek”... Mainczertől. Előadja az ifj. daloskör. 4. Gáspár I.: „Október 31”. Szavalja Koncz Lajos VIII. o. t. 5. Alkalmi beszédet tart Lovass Aladár vallás-tanár. 6. Aria, Rossini „Armida” cz. művéből. Quintett. Előadják: Zakariás József VIII. o. t., Bedő Béla, Grün István, Derzsi Béla, Stefani Károly VII. o. tanuló. 7. Szabolcska M.: „A reformáció ünnepén”. Szavalja Hegyi István VII. o. tanuló. 8. Aria, Kozáktól. Előadja az ifjúsági énekkar.

— **László József** székelykereszturi unitár. gymnasiumi tanár életének 61-ik évében e hó 21-én megszűnt élni Székelykeresztúrt. Temetése e hó 23-án volt nagy részvét mellett ugyanott.

— **Szomorú hírek Etédéről.** A következő sorokat vettük: Minden osztályhoz tartozó és élni törekvő embernek a sors kijuttatja kellemetlenségét, de alig hihetném azt, hogy egy évben bármely osztálybelieket az elemek (kivéve a földig égest) annyira érinthetnék, mint talán minket. Panaszolkodni — hiábavalóság, de talán enyhülök, ha elsorolom a mi, illetve gazdatársaim folyó évben szenvedett csapásait. Ugyanis: 1. Az év elején szánnal trágyázni, fahordatás nyári szükössegre a kellemetlen idő miatt nem lehetett. 2. A kitelelt juhaink a tavaszon métegyben elhullottak. 3. Az áprilisi és májusi fagyok gyümölcs nélkül hagytak. 4. A nyár folyamán méneseink a keh miatt folyton betegek voltak s ezen betegségben sok el is hullott. 5. Buzaaratás előtt jött a jégverés, mely keresztül rontott őszi-tavaszi terményünkön. 6. Szarvasmarháinkra szintén, mint a jégverés rácsapott a ragadós szájszaj- és körömfájás, úgy, hogy különösen a mely gazdálkodónak nincs hámos lova, a takarmánya most is künn a tavasz határban és vetni még nem tudott. 7. Ezeket még tetőzi a sok esős idő, mely miatt sem takarodni, sem sarjut szárasztani, sem pedig töröküzát szedni nem lehetett. 8. Később az éretlen töröküzákra jött a fagy! 9. Hát az egerek, melyek lekaszálták buzánkat, zabunkat, fűvünket, sarjunkat, sőt a töröküzát kórjáról, a pityókat a földjéből kiették, sok helyen annyira, hogy a gazdáknak nem volt mit gyűjtsenek magoknak. Nagyidős emberek az egerek ily elszaporodására nem emlékeznek. Hogy még mily csapás jön ez évben a földmives gazdáknak — nem tudhatni. De ha mind így megy, várhatni lehet! Szegény eladósodott székely népünk gondolkozhatik: hogyan fizesse ki tartozásait, mert sem marháját a zárlat miatt vásárra nem hajthassa, sem métegyes juhait — még bóraron is eladni nem tudja. Hiában segítünk magunkon, ha Isten nem segít! Miatyánk, jöjjön el országod, légyen meg akaratom...! — ...! Kér szolgád: Gagy Lajos.

— **Rendőrségünk figyelmébe** ajánljuk azon körülményt, hogy a város közelében is a szájszaj- és körömfájás az állatok között kezd lábrakapni, de a tejet naponta háborítás nélkül hozzák be piacunkra. Nehogy a ragályt az emberek is megkapják, jó volna valamely sürgős intézkedés megtevése.

— **Földes-főle Margit-crém.** Nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is elismerik, hogy a Földes Kelemen aradi gyógyszerész által készített Margit-crém az összes szépségkészítmények között elsőrangú helyet foglal el. Pár nap alatt minden arczot üdít, fiatalít, finomít. Szeplőt, kiütéseket, foltozt, ránczokat és egyéb bőrbajt eltávolít. Minden hölgynek nélkülözhetetlen. Nagy tégely 2, kicsi 1 korona. Szappan 70 fillér, puder (3 színben) 1.20 k. Kapható a készítőnél és minden gyógyszerertárban. Utánzatoktól óvakodjunk.

— **Alapítvány.** Vajda Ferencz, a székelyudvarhelyi reform. egyház ujonnan választott lelkésze állomásának elfoglalása emlékére a reform. szegények háza alapjának javára 50 korona alapítványt tett. A nemes tett önmagát dicséri.

— **A székelyek kalendáriuma.** A székelyek kedvelt kalendáriuma, melyet Benedek Elek szerkeszt a Székelyegylet megbízásából, az 1903-ik évről is a szokott gazdag és érdekes tartalommal jelent meg. A mi leginkább érdekli a székelyeket: teljes terjedelmében olvasható e naptárban a tusnádi nagy székely gyűlés lefolyása az ott hozott határozatokkal. E mellett az érdekes olvasmányok egész sorát találjuk benne, verseket, történeteket, az év nevezetesebb eseményeit. Az idei naptárba a szerkesztő Benedek Eleknek kiadott iratok: J a k a b Ödön, J a n c s ó Benedek, G a l Mózse, B o r o s György, A z a r, B a l á s Béla, G a g y h y Dénes, E r ő s József, K o l u m b a n Lajos, D é z s i Mihály, S z a l a y Károly stb. stb. Különösen gazdag a naptár az a része, mely a székely gazdáknak és gazdaszönyöknak való hasznos tudnivalókat tartalmaz s nemkülönbön jótanácsokat az egészségről. Ugy szintén igen fontos benne a székely név- és címekönyv, mely megbízható kalauza a székelységnek. A 138 oldalas nagy könyv ára mindössze 30 kr (60 fillér) s megrendelhető Budapesten a Franklin társulatnál (Egyetem-utca 4. sz.).

— **Postai közlekedés.** Szentkirály község — a vármegye közigazgatási bizottsága által pártolt ohajára — az oroszhegyi postaügynökség forgalmi köréből folyó évi november 10-től kezdődőleg ismét a székelyudvarhelyi posta- és távirahivatal forgalmi körébe bekebelezetik át.

— **Kolozsvári Képes Naptár** czimvel új, igen gazdag tartalommal bíró naptár jelent meg. Kapható 60 fillérért a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában.

Csarnok.

Egy csillaga jött az éjnek,

(Zenésítette: Kertész Albertné. — Megjelent Rózsavölgyi és Társa kiadásában Budapest)

Egy csillaga jött az éjnek,
Hej de szépen ragyog nékem!
Ha kialszik minden fény is
Beragyogja zord éjjelem.

Ugy küldte azt imádságért
Aldó fénynek az ég nekem,
S ha az nem ég, éghet ezer,
Csak sötét az én életem.

S mikor az a csillag lehull,
Tudom elvisz a fényével,
Ugy sem élet nála nélkül
Küzdeni a sötétséggel.

Kertész Albert.

Háztartás.

A tejről. Kevesen tudják, hogy alig van folyadék, amely érzékenyebb volna a legkülönbözőbb szagok iránt, mint a tej. Egy csésze tej, mely valami szagos folyadék mellett, például terpentín mellett áll, annyira felveszi annak szagát, hogy teljesen élvezhetelenné lesz. Vigyázni kell tehát, ha a tejet teszünk félre, hogy valami szagos tárgy mellé ne kerüljön. Előfordul azonban az is, hogy a tej szagot vesz fel még a tehén tőgyében, még pedig úgy, hogy a tehén bizonyos átható szagú gázokat lélekezett be. Így egy alkalommal egy egész tehéncsorda teje sajátosságosan büzös volt, úgy hogy teljesen ihatatlan lett. A csorda tulajdonosa sokat járt utána, hogy honnan ered a tejnek ez a sajátosságos büze, míg végre rájött, hogy az erdőben, ahol a csorda legelni szokott, egy ló oszlásnak indult holtteste fekszik. Mikor aztán a dögöt eltakarították, a tejnek különös szaga is megszűnt.

Közgazdaság.

Gazdaközönség figyelmébe!

Mindentéle *magvakat*, ugymint: **Lóhere-, luczerna-, repeze-, lenmag-, tökmag-, riczinus- és napraforgó stb. magvakat** bármily nagy mennyiségben **veszek a legmagasabb napi áron s azonnal készpénzzel fizetem.**

Gál János,

Kereskedő Székelyudvarhely.

Hivatalos rész.

Sürgős közzététel a vészkerületek ügyében.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 15126—1902. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi község előjáróságának. A nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszter ur által a ragadós szájszaj- és körömfájás ellen való védekezés körül teendő intézkedések ügyében a folyó évi augusztus hó 23-án kiadott 69739. számú rendeletének hatályon kívül helyezése és e tárgyban f. é. október hó 15-én 89100. sz. a. ujlagosan kiadott rendeletéből kifolyólag az Udvarhelyvármegye területén uralgó ragadós szájszaj- és körömfájás jelenlegi állapota szerint a 89100. számú m. kir. földmívelésügyi miniszteri rendelet értelmében a vészkerületeket ujlagosan a következőképpen állapítom meg: A székelykereszturi járáshoz tartozó Erked, Szederjes, Magyarfelek, Alsóboldogasszonyfalva, Fiafalva, Székelykeresztur, Szentkeresztur, Rugonfalva, Szentmiklós, Bethfalva, Nagygalambfalva, Magyarzsákok és Etéd községeiben uralgó ragadós szájszaj- és körömfájás miatt ezen fertőzött községekhez a következő községeket csatoltam a vészkerületbe: Ujszékely, Oláh-andrásfalva, Kis- és Nagysolymos, Magyar- és Oláhhidegkut, Véczeke, Székelyszállás, Alsósiménfalva, Kis- és Nagykadács, Medesér, Kis- és Nagykedede, Küsmöd. A homoródi járáshoz tartozó Bene és Muzsna községeiben uralgó ragadós szájszaj- és körömfájás miatt a vészkerületbe bevonatik Petek és Derzs. Az udvarhelyi járáshoz tartozó Pálfalva, Bogárfalva, Lengyelfalva és Mátisfalva községeiben uralgó ragadós szájszaj- és körömfájás miatt a vészkerületbe bevonatik: Kecsetkisfalud, Farkaslaka, Szentlélek, Malomfalva, Ülke, Szenttamás, Farczád, Sükő, Agyagfalva, Magyarós, Décsfalva, Székelyudvarhely város és Firtosváralja. Udvarhelyvármegye három járáshoz tartozó, de itten fel nem sorolt, de eddig a vészkerületbe bevont községek ellenben a vészkerületek alól kivonattak. Miről czímet tudomásvétel és azonnali közhírré tétel végett értesitem. Székelyudvarhelyen, 1902. évi október hó 25-én. Alispán helyett: gróf Lázár, főjegyző.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 15065., 15073., 15140., 15146., 15188., 15225., 15315—902. alisp. sz. Székelyudvarhely város polgármesterének és valamennyi község előjáróságának. Közhírrététel végett értesitem, hogy Magyarfelek, Pálfalva, Magyarzsákok és Bogárfalva községek szarvasmarhaállományában a ragadós szájszaj- és körömfájás járványosan, illetve szörványosan; Méréfalva sertésállományában pedig a sertésvész járványosan fellépett és az erre vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Ellenben Homoródszentpéter község bivalállományában járványosan uralgott bivalvész, valamint Szentgyeházalófalva község sertésállományában uralgott sertésvész megszűnt s az erre vonatkozó zárlatok feloldattak. Székelyudvarhelyt, 1902. okt. hó 18-án. Damokos, alispán.

Eltévedt állatok. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 15220—902. alisp. Valamennyi község előjáróságának. Körözés végett értesitem, hogy br. Orbán Jánosnak az Oroszhegy „Szilágyi” nevével havas részről folyó hó 15-én a hajnali órákban 3 drb szarvasmarhája eltévedt. 1 drb 10 éves fehérhészörü tehén, nagy kajlás szarvu, csapott faru, lábai fájósak, balszarván O bélyeggel, 1 drb 2 és fél éves kekes szörü tehén, magas növésű, balszarván O bélyeggel, 1 drb 1 és fél éves borzderes ünötinó, balszarván szintén O bélyeg. Székelyudvarhelyen, 1902. évi október hó 12-én. Damokos, alispán.

Nyílt-tér.

Utóhang az „énekvezér-tanító választások”-hoz.

Kolozsvár, 1902. okt. 16.

A múlt számban közzétett személyemet sérteni igyekvő zagyvalékokra nem reflectálok, csak az ir modorral teszek annyi megjegyzést, hogy legifjabb Szakál uram »ifju» hevével és »legifjabb» képességgel kanalizált bele a társadalmi tisztesség fazakába. Eljárásával bebizonyította, hogy milyen csunya az elbizakodott feltudakosság és be fogja majd látni, hogy mennyivel több haszna lett volna, ha azon idő alatt, míg »makámát» faragott — mezei munkája körül forgolódik és nem áskálódik nyilvánosan embertársai ellen.

Ha netalán sértve érezték Küsmőd község lakói magukat, hogy nevezett cikkemben példának éppen az ők községüket hoztam fel — jóllehet azzal sérteni őket általános társadalmi állapotokról beszélve, nem akartam, miért bízták éppen a »legifjabbra», a visszatörést? Nem akadt más, ki szelidebben is tud tollat forgatni s nem ront nyilvánosan durva, goromba és illetlen szavakkal a más becsületének és tisztességének? Akadt volna mégis talán valaki, a ki több megfontolással végezte volna el a rá bízottakat és perzselés nélkül ki tudta volna kaparni a gesztenyét a parázsból.

A 28-ik számban irt soraim föntartása mellett — jóakarattal arra figyelmeztetem az ifju Szakál uramat, hogy illetlen és durva kifejezésekkel »nyílt-tér»-ben compromittálni a más becsületét nem olyan könnyen megy! Különben ezt mástól és hivatalosan is meg fogja hallani.

Péter Sámuel.

* Az e rovatban megjelent közleményekért semmiféle felelősséget nem vállal a szerk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 filléért, vastagabb betűvel 8 filléért közöl a kiadóhivatal.

Jó házi-koszt kapható esetleg lakással. Hol — mondja a kiadóhivatal.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

Törlő- és táblaszivacsok legnagyobb választékban, olcsó árak mellett a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában kaphatók.

Legfinomabb cukrász-sütemények Ernszt György cukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főtér, piaczsor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítenek.

KOCSIK kiváló minőségben és olcsó árakon állandóan kaphatók:

Albert Péter

kovács mesternél Székely-Udvarhelyt.

Használt kocsikat becsérel és kijavit. 6-52

Kiadó lakások.

A Főpiactéren két udvari lakás 3-3 szobából álló, konyha, pincze és mellék helyiségekkel ellátott, egyik emeletes, földszintes, egyes szoba ügyvédi, vagy más irodának alkalmas: pincze- és raktárhelyiségek kereskedőknek azonnal kiadók és elfoglalhatók. Értekezhetni a tulajdonos:

KONCZ ÁRMIN gyógyszerészszel.

1242 szám folyó 1902. v.

Árverési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közölni teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járás-

biróságnak V. 9133-1902. polg. számú végzése által Haab és Heiz cégnek, képviselve dr Kovácsy Albert ügyvéd által, székelyudvarhelyi Szabadi János ellen 1000 K tőke és járuléka iránti ügyben alperesnél Székelyudvarhely községben fekvő, összesen 1071 korona 56 fillerre becsült következő javai, u. m.: Az üzletben levő felszerelés, mi áll telázi és pudliból, a stelázi áll 3 oldalból 58 fiokból, felső alapfiók van 63 és a pudli áll 2 szakaszból, egy balánc mérleg, 5 kilós mérleg 14 db különböző súlymértékekkel és még 3-tól 76 tétel alatti üzleti ingók, egy 77 tétel alatt a Fonziere bizt. társaságtól, ennek a brassói vezér-ügynökségtől fizetendő 550 korona biztosítási kövétel Székelyudvarhelyen alperes üzlete helyiségében 1902. október hó 27-én, esetleg 28-án is délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételárán azonnal fizetendő, esetleg a becsáron alul is a többet ígérőknek el fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhívom mindazokat, kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíthetnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulírt végrehajtóhoz nyujtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól.

Székelyudvarhelyt, 1902. október hó 1-én

BIRÓ SÁNDOR, s. k.,
kir. végrehajtó.

KÁDÁR-ÜZLETMET

van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. — **Raktáron** tartok: boroshordókat, fenyőkádákat, csebreket, kártyákat és dézsákat. — Elvállalok gyári, raktár- és pinczeberendezéseket pontos és szolid kivitelben. — Javításokat gyorsan és olcsón teljesítek. — Hordók hitelesítését is elvállalom. — Szíves pártfogást kérve, vagyok kész szolgálattal:

Magyari István,
kádár-mester.

Szám 636-1902.

főispáni.

PÁLYÁZATI HIRDETÉMÉNY.

A betöltendő állás megnevezése	Az ezen állással összekötött illetmények				Az állás elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek	Hatóságok, hivatalok, vállalatok stb., melyeknél a pályázati kérvények benyújtandók	Pályázati határidő mely naptól meddig?	Jegyzet
	fizetés	utaltatvány	élvezmények irodai általány	napidij				
	K	f	K	f	K	f		
Vármegyei utmester Székelykereszturi járásban, Székelykeresztur székhellyel	800	—	300	—	20	—		
Vármegyei utmester hom-oklándi járásban, Homoródoklánd székhellyel	800	—	300	—	20	—		
Udvarhelyvármegye törvényhatósága							1902. október 1-től 1902. október 15-ig.	1. magyar állampolgárság. 2. negyven évnél nem idősebb kor. 3. testi és szellemi egészség és munkaképesség. 4. magyar nyelv teljes ismerete szóval és írásban. 5. négy elemi iskola elvégzése. Az utmester egyévi próbaszolgálatra neveztetik ki és köteles ezen próbaidő alatt az utmesterei képesítési vizsgát letenni.

Székelyudvarhely, 1902. október hó 1.

HOLLAKI ARTHUR,
főispáni.

Sz. 14111-902.

alisp.

Pályázati hirdetmény

Az udvarhelyvármegyei közönség elhalálozás folytán üresedésbe jött 1000 korona törzsfizetéssel, valamint mézesbeni lakással egybekötött közigazgatási gondnoki állásra ezennel pályázatot nyitottunk. A mennyiben jövő évi január hó kezdődőleg a gondnoki állással pénzke teendő is egybe lesznek kapcsolva, nevezendő gondnok 3000 korona óvadékot lesz köteles letéteményezni.

Felhívom mindazokat, kik a pályázati állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket legkésőbb azaz 1902. november 4-ig annál is inkább adják be, mielőtt elkésztetn érkező kérvények figyelembe vételére nem fognak.

Székelyudvarhelyt, 1902. évi okt.

Dr Damokos Andor
alispáni.

Szám 22-902. képv.

Hirdetmény.

Kányád község képviselőtestületének 1902. év október hó 17-én hozott határozata alapján közölni teszem, hogy a községi kőorvosmaépület nyílt árverésen 1902. január 1-től 1905. év december 31-ig, két évi időtartamra haszonbérbe adatik. A pályázati kérvényeket 1902. évi november 12-én d. e. 9 óráig kitűzött nyilvános árverésen kell benyújtani.

Az italmérségi engedély a kivételére fog kérelmezni.

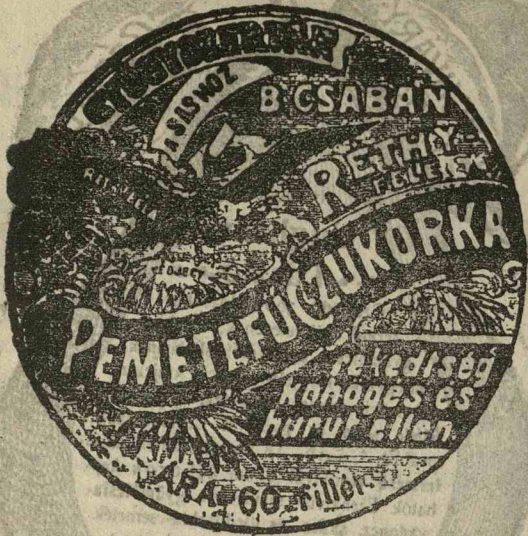
Kikiáltási ár 420 korona.

Árverezni szándékozók ennek 10% zárlékát bánatpénzül az árverés megkezdése előtt letenni kötelesek.

Az árverési feltételek a község háza előtt megtekinthetők.

Kányád, 1902. október 22-én.

Derzsi László
főbíró.

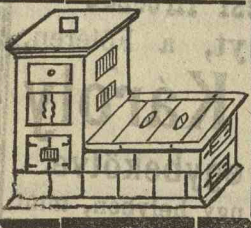
Köhögés és rekedtség ellen nincs jobb a
RÉTHY-féle

pemetefü cukorkánál,

de vásárlásánál vigyázzunk
és határozottan RÉTHY-félét kérjünk,
mivel sok haszontalan utánzata van.

*** 1 doboz ára 60 fillér. ***

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

PAPP ZAKOR

ENDRE

VASKERESKEDÉSE

Az „Arany Kaszá”-hoz

== SZÉKELYUDVARHELYT.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint
vidéki közönség igen becses figyelmét fel-
hívni dusan berendezett

vaskereskedéseme.

Nagy raktárt tartok mindennemű leg-
jobb minőségű rudvasakban, főző és me-
legítő kályhákban, épület- és butorvasa-
lás, konyhaberendezési cikkek, minden-
nemű szerszámok legjobb aczélból, gond-
osan készített váltócékekben. — Legtá-
nyosabb ár és pontos kiszolgálás mellett
eszközök. — Szíves pártfogást kérve,
jegyzek **PAPP ZAKOR ENDRE**
vaskereskedése az „Arany Kaszá” hoz.

Uj!

Hazai gyártmány!

Elismerő

== oklevéllel kitüntetve! ==

Hazafias **EMKE** a verseny-
köteles- **EMKE** képes
ségünk **TÉNTA** hazai ké-
pártolni **TÉNTA** szítményt!

5% és **EMKE** 5%
az EMKE az EMKE
javára! **Pecsétviasz!** javára!

Felülmul minden gyártmányt!

**Főlslegessé teszi az eddig használt külföldi
készítményeket!**

Eredeti friss töltésben és csomagolásban
Székelyudvarhelyt egyedül:

BETEGH PÁL könyv-, papir-, író- és rajz-
szerkereskedésében kapható.

Legolcsóbb, mert legjobb!

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Ön is tudja meg,

hogy a **The Hallwood** Casch Register Company által Ameri-
kában gyártott fizetőpénztárak a **legtökéletesebbek** és ez idő-
szerint a **legjobb**ak a világon.

merta **The Hallwood** fizetőpénztár-
nál elérhető, hogy a főnök egy pil-
lana alatt, egy tekintésre meg-
láthatja, hány **Receptért**
fizető vevője és azoktól vég-
összegeben mennyi bevétele
volt, ugyanakkor azt is
látja, hogy hány vevőjének össze-
sen mennyiért adott el kézi el-
adást, valamint megtudhatja, hogy
különlegességért, vagy saját külön-
legességért hány vevője és azok-
tól összesen mennyi volt a be-

vétele. Végül óhajra még egy ötödik
végösszegező is áll rendelkezésre,
mely egy külön a körülmények-
hez mérten bármire alkalmazható.

Tehát elvitázhatlan, hogy a
The Halwood-féle fizető pénztár,
a mely „öt” műveletet
végez, „öt” más gyártmá-
nyu fizetőpénztárral ér fel,
minthogy ezeknek csak egy
összegezőjük van és **igy csak**
egy művelet forgalmát összegezik.

THE HALLWOOD
CASH REGISTER CO
BUDAPEST, VI., DALSZINHÁZ-UTCZA 10.

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der „Königszugel-Apothek”
in Prag
A. Thierry in Prag
bei Reihitsch-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. [Ez: 1. Utolérhetetlen
hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti
a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyó-
gyítja a legrégebb bajokat. 2. Kitünő hatása van a torokgyulladás, rekedtség
és a többi torokajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyó-
gyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szeliden
mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, meg-
szabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvéglyat s az
emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szá-
rothadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a fel-
bűfögést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógy-
hatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak,
megfagyott s megégett tagokra rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb.
esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, köszvényt, fülfájdalmat
stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hami-
nokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg
4 korona. Bosznia és Hercegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel
Szállítás csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és
majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél
utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű
mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, to-
vábbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-
evesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.:
üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény,
karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüles, a lábnak járásközben tör-
tént kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi ki-
sebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag
az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal
együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek minden-
kit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vévésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe
be van-e a fenti védjegyem és czégem: **Thierry (Adolf) Limited** gyógytára az „Orangyal
Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulthatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve,
sőt ellenkezőleg, minél régibb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a
forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és ered-
ményel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy
hasonló feldicsért érték- és hatáskülsőlyegetű pótszereket venni, melyekért a pénz
haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett tel-
jesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshető-
ségre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét
mágán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógytár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn
mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógyszerésztárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógy-
tárban és Bécsben Hradi L. gyógyiárban.